

English and subject content integration

ইংৰাজী আৰু বিষয়বস্তুৰ সমন্বিতকৰণ

Teacher Education
through School-based
Support in India
www.TESS-India.edu.in

অনুবাদ আৰু অভিযোজন : ৰাজ্যিক শিক্ষা-গৱেষণা আৰু প্রশিক্ষণ পৰিষদ, অসম

<http://creativecommons.org/licenses/>

TESS-India (Teacher Education through School-based Support) aims to improve the classroom practices of elementary and secondary teachers in India through the provision of Open Educational Resources (OERs) to support teachers in developing student-centred, participatory approaches. The TESS-India OERs provide teachers with a companion to the school textbook. They offer activities for teachers to try out in their classrooms with their students, together with case studies showing how other teachers have taught the topic and linked resources to support teachers in developing their lesson plans and subject knowledge.

TESS-India OERs have been collaboratively written by Indian and international authors to address Indian curriculum and contexts and are available for online and print use (<http://www.tess-india.edu.in/>). The OERs are available in several versions, appropriate for each participating Indian state and users are invited to adapt and localise the OERs further to meet local needs and contexts.

TESS-India is led by The Open University UK and funded by the UK government.

Video resources

Some of the activities in this unit are accompanied by the following icon: . This indicates that you will find it helpful to view the TESS-India video resources for the specified pedagogic theme.

The TESS-India video resources illustrate key pedagogic techniques in a range of classroom contexts in India. We hope they will inspire you to experiment with similar practices. They are intended to complement and enhance your experience of working through the text-based units, but are not integral to them should you be unable to access them.

TESS-India video resources may be viewed online or downloaded from the TESS-India website, <http://www.tess-india.edu.in/>. Alternatively, you may have access to these videos on a CD or memory card.

Version 2.0 EE09v1
Assam

Except for third party materials and otherwise stated, this content is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike licence: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

TESS-India is led by The Open University UK and funded by UK aid from the UK government

এই গোটটো কিহৰ বিষয়ে (What this unit is about)

আন বিষয়সমূহত শিকনৰ বাবে ইংৰাজীৰ ব্যৱহাৰ আৰু ইংৰাজী ভাষা শিকনৰ বাবে আন আন বিষয়সমূহ কেনেকৈ সমল হিচাপে ল'ব পাৰি, এই গোটটোত সেইবিষয়ে কোৱা হৈছে। আপুনি ইংৰাজী ভাষা শিকন আৰু অন্যান্য বিষয় শিকন যেতিয়া একেলগে কৰিব, তেতিয়া ইংৰাজী পৃথকে শিকিব নালাগে।

বিদ্যালয় পাঠ্যৰ মৰ শৈক্ষিক বিষয়বস্তুবোৰ ভাষা শিকনৰ বাবে শক্তিশালী আমোদজনক ভেঁটি। আপোনাৰ বিদ্যালয়ৰ আন শিক্ষক বা সমাজত বা খণ্ড উন্নয়নত সহযোগীতাৰে কাম কৰিবৰ বাবে ই এটা ফলপ্ৰসূ পদ্ধতি।

এই গোটটোৰ পৰা কি শিকিব পাৰিব (What you can learn in this unit)

- আন আন বিষয়বোৰতো ইংৰাজী ভাষা শিকনৰ সুযোগ চিনাক্ত কৰিব পাৰিব
- আপোনাৰ শ্ৰেণীকোঠাত ব্যৱহাৰ কৰিবৰ বাবে একোটা বিষয়ভিত্তিক গোটৰ পৰিকল্পনা কৰিব পাৰিব
- আপোনাৰ শিক্ষণ কাৰ্যত কোনো বিষয়ৰ বিষয়বস্তু আৰু ইংৰাজী ভাষা শিকনৰ মাজত ঐক্য সাধন কৰিব পাৰিব

১) এটা মূল বিষয়, বহুতো দৃষ্টিভঙ্গী (1 One theme, many perspectives)

প্ৰতিটো বিষয়ৰে কিছুমান নিজা শব্দ আৰু ভাষা ব্যৱহাৰৰ শৈলী থাকে। সমাজ অধ্যয়নৰ লগত বিজ্ঞানৰ কথন, পঠন আৰু লিখন শৈলী বেলেগ। প্ৰথমটো ঘটনা অধ্যয়নত শিক্ষকে এটা বিষয়ভিত্তিক গোটৰ পৰিকল্পনা কৰাৰ লগতে ই কেনেকৈ ইংৰাজীৰো বিকাশ সাধন কৰিব, সেই বিষয়ে পঢ়িবলৈ পাব।

ঘটনা অধ্যয়ন ১ : মিনা ইংতিয়ে পানী বিষয়টোৰ ওপৰত এটা গোট গঠনৰ পৰিকল্পনা কৰে (Case Study 1: Meena Engti plans a unit on the theme of water)

মিনা ইংতিয়ে এখন মহানগৰৰ আঞ্চলিক মাধ্যমৰ বিদ্যালয়ৰ অষ্টম শ্ৰেণীত ইংৰাজী পঢ়ায়। তেওঁলোক পানীৰ নাটনিৰ সন্মুখীন হয় আৰু গ্ৰীষ্মকালত এই সমস্যা অধিক বৃদ্ধি হয়।

‘পানী’ বিষয়টোক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে বিভিন্ন দৃষ্টিকোণৰ পৰা চোৱাটো মই বিচাৰিছিলোঁ আৰু সেয়ে মই অন্য বিষয়ৰ শিক্ষকসকলকো এই বিষয়ে ক'লোঁ।

- বিজ্ঞান বিষয়ত পানীৰ ওপৰত এটা গোট আছে আৰু শিক্ষকে ইতিমধ্যে সেই মাহৰ বাবে সেই গোট পঠনৰ পৰিকল্পনা কৰিছিল। সেয়েহে তেওঁ সমূহীয়া শিকনত অংশ গ্ৰহণৰ বাবে সন্মত হ'ল।
- গণিতৰ শিক্ষকে ক'লে যে তেওঁৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক আয়তন বা ঘনফলৰ জোখ-মাখত অলপ পাৰ্গত বা শক্তিশালী কৰাৰ প্ৰয়োজন আছে। সেয়ে তেওঁ এই বিষয়ৰ লগত তেওঁৰ বিষয়টোও লগ লগাব পাৰে।
- আঞ্চলিক ভাষাৰ শিক্ষকজন আছিল আকৌ এজন অভিনয় ভালপোৱা উদ্যোগী লোক। সেয়ে তেওঁ পানী সংৰক্ষণ আৰু বৰষুণৰ পানীৰ সংগ্ৰহৰ ওপৰত এখন নাটক কৰাত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক স্বেচ্ছাই সহায় কৰিছিল। এই নাটকখন তেওঁলোকে ওচৰ চুবুৰীয়াৰ আগত প্ৰদৰ্শনো কৰিছিল।
- সমাজ বিজ্ঞানৰ শিক্ষকজনে তেওঁৰ পাঠ্যপুথি আৰু এই বিষয়টোৰ মাজত এটা পোনপটীয়া প্ৰাসংগিকতা আৰু সম্পৰ্ক পোৱা নাছিল। কিন্তু তেওঁ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মানচিত্ৰ পঠনৰ দক্ষতা বৃদ্ধিৰ বাবে সন্মত হ'ল। গোট পৰিকল্পনাৰ সময়ত এইজন শিক্ষকে পানীৰ উৎস আৰু মানুহৰ বসতিৰ ওপৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শিকিব পাৰিব বুলি সিদ্ধান্ত লৈছিল।

প্ৰথমতে আমি যি পাইছোঁ তাৰ পৰা নিম্নলিখিত দৃষ্টিভঙ্গীৰে পানী বিষয়টো বিবেচনা কৰিব পাৰি।

Figure 1 Perspectives on the theme of water.

তাৰপাছত পানী বিষয়টোৰ লগত জড়িত বহু ত্ৰি য়া-কলাপৰ তালিকা আমি প্ৰস্তুত কৰিলো।

RV VSEI Resource Centre

RSST, 2nd block, Jayanagar, Bangalore-11

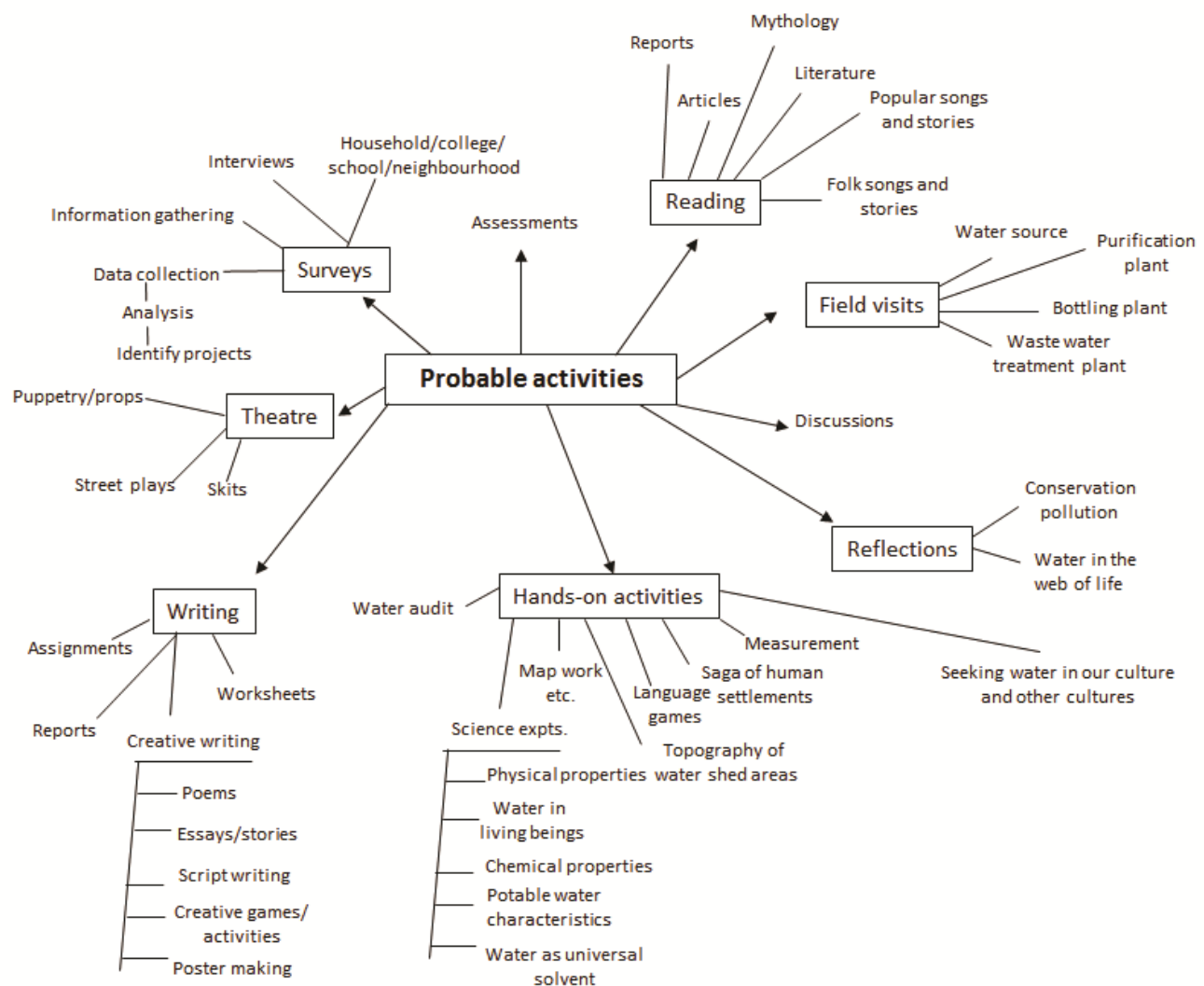

Figure 2 Multiple activities related to the theme of water.

মই গুৰুত্ব দিম বুলি ভবা ইংৰাজী শব্দ আৰু ভাষা গাঁথনিৰ এখন তালিকা প্ৰস্তুত কৰিছিলোঁ। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক পানীৰ লগত জড়িত গান আৰু কাহিনী তেওঁলোকৰ নিজৰ ভাষা বা উপভাষাত সংগ্ৰহ কৰিবলৈ কোৱাৰ কথা পৰিকল্পনা কৰিছিলোঁ। পাছত এইবোৰ আমি সাধাৰণ অনুবাদৰ কামত ব্যৱহাৰ কৰিছিলোঁ। যেনে - কিছুমান শব্দৰ ইংৰাজী সমাৰ্থক শব্দ বিচৰা, সৰল খণ্ডবাক্য আৰু বাক্যৰ অনুবাদ নাইবা গীতৰ কলি দোহাৰা ইত্যাদি।

এবাৰ আমি সকলো সম্ভাৱ্য কাৰ্যৰ তালিকা প্ৰস্তুত কৰিছিলোঁ। আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত এই কাৰ্য সম্পাদন কৰিবলৈ আমাৰ এমাহ লাগিব বুলি আমি অনুভৱ কৰিছিলোঁ।

চিন্তন (Pause for thought)

পানী বিষয়টো লৈ মিনা ইংতিয়ে ইংৰাজী শব্দ আৰু বাক্যৰ কি তালিকা প্ৰস্তুত কৰিছিল বুলি আপুনি ভাবে? পানী বিষয়টো লৈ আপুনি নিজৰ ধাৰণাৰে কিছুমান ইংৰাজী শব্দ আৰু খণ্ডবাক্যৰ তালিকা প্ৰস্তুত কৰক। এই শব্দবোৰ সংযোগ কৰিব পাৰি

- কবিতা আৰু সৃজনীমূলক লেখাৰ জৰিয়তে
- অংগ-ভংগীৰে কৰা (পানী ঢালা, ধোৱা, পি খোৱা, ছিটিকনি পেলোৱা)
- পৰিৱেশ সম্পৰ্কে প্ৰচাৰ (পানী অপচয় নকৰিব)

আন বিষয়ৰ লগত সংযোগ ৰাখি কিছুমান শব্দ আৰু খণ্ডবাক্যৰ ইংৰাজীত তালিকা প্ৰস্তুতৰ বাবে চেষ্টা কৰক।
উদাহৰণস্বৰূপে - গণিতত ধাৰণা ক্ষমতা আৰু এটা পাত্ৰত পানীৰ পৰিমাণ অনুমান কৰা।

নিজৰ বিদ্যালয়খনৰ কথা ভাবক। আন বিষয়ৰ শিক্ষকসকলে এতিয়া কি বিষয়বস্তু পঢ়ুৱাই আছে? এনেকুৱা বিষয়বস্তু শিকাই আছে নেকি য'ত ইংৰাজী ভাষা অনুশীলন কৰাব পাৰি? তেওঁলোকে পঢ়ুৱাই থকা বিষয়ৰ অধ্যয়ন সামগ্ৰীবোৰৰ লগত আপোনাৰ ভাষাৰ পাঠৰ সংহতি আনিব পাৰি নেকি?

ভি.ডি.অ' : স্থানীয় সমলৰ ব্যৱহাৰ (Video: Using local resources)

২) কাগজ বিষয়বস্তু হিচাপে ব্যৱহাৰ (2 Using paper as a theme)

ত্ৰি য়া-কলাপ ১ : কাগজ বিষয়ক পাঠ গোটত ইংৰাজী (Activity 1: English in a thematic unit on 'paper')

৩ নং চিত্ৰত মধ্য মজলীয়া স্কুলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে কাগজক বিষয়বস্তু হিচাপে লৈ ইংৰাজী ভাষাৰ ত্ৰি য়া-কলাপ দেখুওৱা হৈছে।
প্ৰতিটো ত্ৰি য়া-কলাপৰ ভিতৰত শিক্ষকে কেনেকৈ ইংৰাজী ভাষাৰ ব্যৱহাৰ কৰিছে মন কৰক।

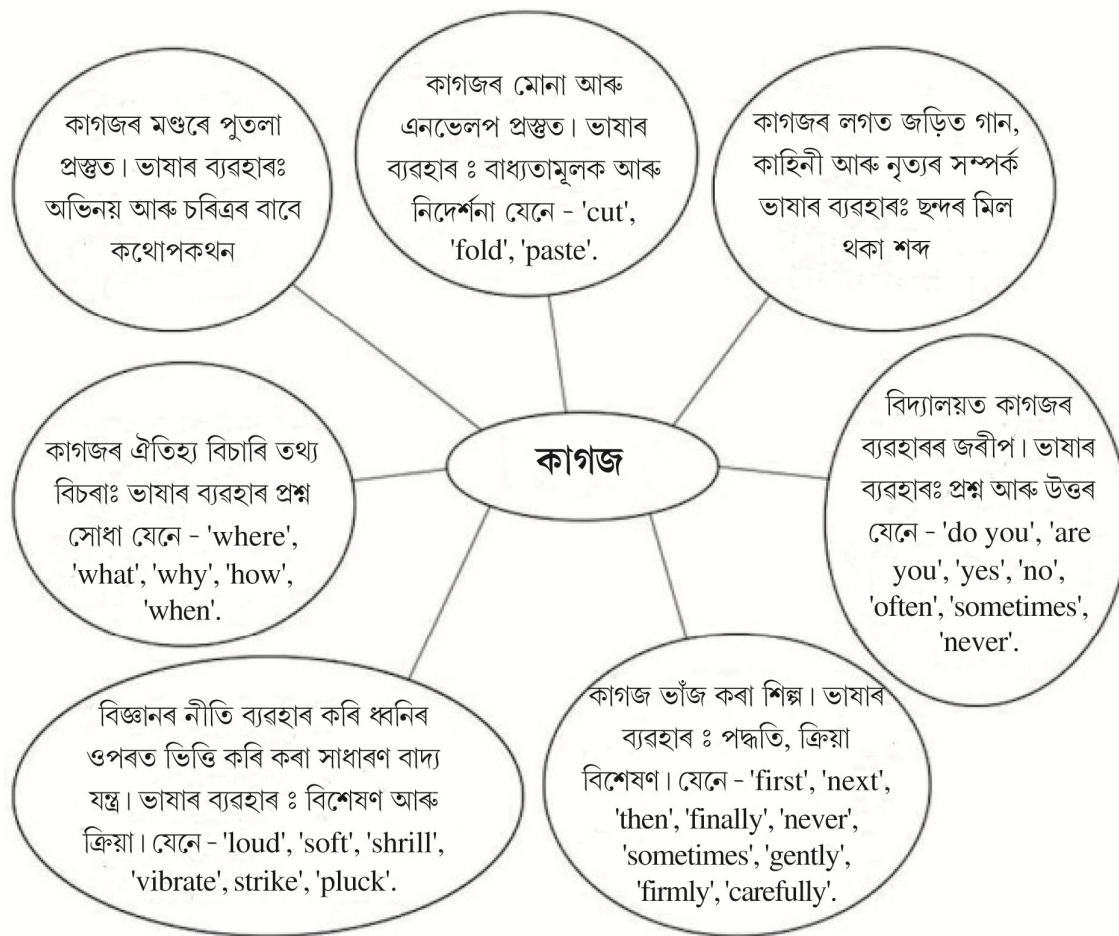

Figure 3 Multiple English – language activities related to the theme of paper.

৩ নং চিত্ৰ চাওক, চিন্তা কৰক —

- ছবিত তালিকাভুক্ত প্ৰতিটো ত্ৰি-য়া-কলাপ বিদ্যালয়ৰ বিষয়ৰ লগত কি ধৰণৰ সম্পৰ্ক আছে।
- বেছি সংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰী থকা শ্ৰেণী এটাত এই ত্ৰি-য়া-কলাপবোৰ কৰিবৰ বাবে কিমান সময়ৰ প্ৰয়োজন হ'ব।
- কি কি সমল প্ৰয়োজন হ'ব।

এই ত্ৰি-য়া-কলাপখনি এজন শিক্ষকে কৰিব পাৰেনে আন বিষয়ৰ শিক্ষকসকলৰ সহযোগত কৰিব পাৰে।

পাছৰ ঘটনা অধ্যয়নত, গণিত আৰু কাগজ শিল্প মিলাই কৰা ত্ৰি-য়া-কলাপৰ মাজেদি কেনেকৈ এজন শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ইংৰাজীৰ বিকাশৰ বাবে পৰিকল্পনা কৰিলে সেইবিষয়ে পঢ়িবলৈ পাব।

ঘটনা অধ্যয়ন ২ : দিলীপ বৰুৱাই কাগজ শিল্পত ইংৰাজী আৰু গণিতৰ সংহতি আনিছে (Case Study 2: Dilip Baruah integrates English and Mathematics in paper craft)

দিলীপ বৰুৱাই সপ্তম শ্ৰেণীত পঢ়ায়। মন কৰিব যে সমল ১ ত এখন চিত্ৰ আছে। কাগজৰ বিষয়ৰ এটা গোটত মই ইংৰাজী ভাষাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিছিলোঁ। গণিত আৰু বিজ্ঞানৰ শিক্ষকৰ লগত আলোচনা কৰি মই কাগজ শিল্পৰ ত্ৰি-য়া-কলাপৰ পৰিকল্পনা কৰিছিলোঁ। বিজ্ঞানৰ তথ্য দিব পৰাকৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে কাগজত জ্যামিতিক আকাৰ প্ৰস্তুত কৰিব।

৪৮ জন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰে মোৰ এটা ডাঙৰ শ্ৰেণী আছে। দুপৰীয়াৰ আহাৰৰ ঠিক পাছতে মোৰ ইংৰাজীৰ পিৰিয়ড হয়। মই চাৰিজন ছাত্ৰক দহ মিনিট সোনকালে আহিবলৈ অনুৰোধ কৰিলোঁ। প্ৰতিজন ছাত্ৰৰ ডেস্কত কাগজৰ এটাকৈ পৃষ্ঠা থোৱাত মোক সহায় কৰিবলৈ মই ছাত্ৰকেইজনক অনুৰোধ কৰিলোঁ। মোৰ শ্ৰেণীৰ 'সুমন' নামৰ ছাত্ৰগৰাকী অন্ধ। আগৰ সপ্তাহত বিশেষ শিক্ষাবিদ গৰাকীয়ে আমাৰ স্কুল

পৰিদৰ্শন কৰাৰ সময়ত মই তেখেতৰ লগত কথাটো আলোচনা কৰিছিলোঁ। তেখেতে মোক এই কামত সুমনৰ বাবে চিৰিচ কাগজ (sand paper) ৰ পৃষ্ঠা ব্যৱহাৰ কৰাৰ পৰামৰ্শ দিলে। মই ইংৰাজীতে নিৰ্দেশটো দিলো। পাঠৰ আগত মই অনুশীলন কৰি লৈছিলোঁ। মই লাহে লাহে আৰু এটা এটাকৈ কৈছিলোঁ আৰু মই যেনেদৰে কৈছিলোঁ তেনেদৰে প্ৰদৰ্শন কৰি দেখুৱাইছিলোঁ।

We are going to make a flexagon today (আমি আজি কাগজেৰে বিভিন্ন সাজোন, যেনে - flexagon তৈয়াৰ কৰিম)

I have given each of you a 20×10 square centimetre sheet of paper. Now listen to my instructions carefully. I will demonstrate, and I will repeat everything twice. Please listen to the instructions carefully. You may ask for help after I complete my instructions.

Are you all ready? Shall we begin?

First, firmly crease the middle line of the rectangle along the length, and firmly fold the long edges to this midline.

Second, fold to make eight equal segments along the width. You now have eight rectangles – four along the top of the middle line and four along the bottom of this line.

Next, with a pencil, carefully draw diagonals inside each of the rectangles you have folded. Crease them well. Then, bring the paper's left and right sides together and insert one side inside the other, making a three-dimensional prism.

Next, gently push in the three triangular areas at the top of each other. Then carefully press all the three top points down and through the centre.

Can you see that the next row of triangles makes a similar shape?

Once again, press all three top points down and through the centre.

Finally, turn the model over and gently push in the three triangular areas at the top of each other.

Your flexagon is now ready. You can use this to show a cycle such as the food chain by drawing a different picture on each of its faces. How many of you were able to complete the flexagon? Who needs help?

ওচৰ চুবুৰীয়াৰ অকণমান সহায় লৈ সুমনে এই (flexagon) তৈয়াৰ কৰিব পৰা দেখি মই আনন্দ পাইছিলোঁ।

চিন্তন (Pause for thought)

দিলীপ বৰুৱাই গণিতৰ এটা ত্ৰি-য়া-কলাপ প্ৰস্তুত কৰিলে। এই ত্ৰি-য়া-কলাপত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল সত্ৰি যভাৰে ইংৰাজী শুনাত জড়িত হৈ শিকনৰ বাবে এক সমল প্ৰস্তুত কৰিলে। কাৰ্য চলাৰ সময়খিনিত শ্ৰেণীকোঠা নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে নিয়ম বান্ধি লৈহে তেওঁ ত্ৰি-য়া-কলাপ আৰম্ভ কৰিছিল। তেওঁ বেলেগ বেলেগ ধৰণেৰে তেওঁৰ নিৰ্দেশনা পুনৰ দোহাৰিছিল। কাগজ সাজোনেৰ দৃশ্য সঁজুলিৰ (flexagon) ৰ ব্যৱহাৰে ভাষা শিকনৰ দৃঢ়ীকৰণত সহায় কৰিছিল।

- দিলীপ বৰুৱাই ব্যৱহাৰ কৰা ইংৰাজী ভাষা চিন্তা কৰক, যিবোৰ আছিল :
 - গাণিতিক
 - নিৰ্দেশনা আৰু ঘটনা ত্ৰ মৰ বিষয়ে
 - শ্ৰেণীকোঠা ব্যৱস্থাপনা সম্পৰ্কীয়
- তেওঁ কি দোহাৰিছিল আৰু কিয়?
- কোনবোৰ শব্দ আৰু খণ্ডবাক্যৰ অৰ্থৰ সাদৃশ্য আছে?
- দিলীপ বৰুৱাই কাগজ সাজোনে (flexagon) ৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক গণিত আৰু ইংৰাজীত কি শিকাব বিচাৰিছিল তাক চিন্তা কৰিব পাৰিছেনে? সেইবোৰ হ'ল :
 - গণিত : বাস্তৱ প্ৰসংগত গাণিতিক শব্দ ভাণ্ডাৰৰ সঠিক ব্যৱহাৰ আৰু ইয়াৰ বিকাশ- centimetre, rectangle, edge, diagonal, three-dimensional, prism, triangular'.
 - ইংৰাজী : ইংৰাজীত এলানি নিৰ্দেশনা অনুসৰণ কৰিবলৈ, আনুৱানিক ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ, বুজিবলৈ

(first, second, next, then, finally) শুনিবলৈ আৰু সঁহাৰি জনাবলৈ।

- অন্য বিষয়ৰ বাবেও পাঠটোত শিকন লক্ষ্য আপুনি উলিয়াব পাৰিছে নেকি নাইবা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সাধাৰণ বিকাশৰ বাবে কিবা শিকনৰ লক্ষ্য চকুত পৰিছে নেকি?
- সমল বিতৰণৰ ক্ষেত্ৰত দিলীপ বৰুৱাৰ কৌশল বা দক্ষতাৰ বিষয়ে আপুনি কি ভাবে? ইয়াক আপুনি বেলেগ ধৰণেৰে কেনেকৈ কৰিব?
- শ্ৰেণীৰ সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এই কাৰ্যত অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰেনে? যদি পাৰে কিয় পাৰে আৰু যদি নোৱাৰে কিয় নোৱাৰে?

৩) আপোনাৰ শ্ৰেণীকোঠাত ইংৰাজী আৰু বিষয়বস্তুৰ সংহতি (3 English and subject content integration in your classroom)

ত্ৰি য়া-কলাপ ২ঃ এটা বিষয়বস্তু আৰু ত্ৰি য়া-কলাপ নিৰ্বাচন কৰক - এক পৰিকল্পিত ত্ৰি য়া-কলাপ (Activity 2: Choose a theme and activities—a planning activity)

- আপোনাৰ সহকৰ্মীৰ সৈতে পাঠ্যত্ৰ মৰ যিকোনো এটা বিষয় নিৰ্বাচন কৰি লওক।
- সহকৰ্মীৰ লগত আপুনি নিৰ্বাচন কৰা বিষয়ক কেন্দ্ৰ কৰি চিন্তাৰ উদ্ৰেক ঘটাবলৈ সুবিধা দিয়ক আৰু কাৰ্যৰ তালিকা সেইমতে প্ৰস্তুত কৰক।
- তাৰপাছত আপুনি ত্ৰি য়া-কলাপৰ যোগেদি ইংৰাজী ভাষা শিকনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া উচিত। বেলেগ বিষয়ৰ শিক্ষকসকলৰ সৈতে সঠিক কাৰ্যৰ কথা পাতক আৰু আপুনি বিচৰাৰ দৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শব্দ আৰু যোগাযোগ দক্ষতাৰ বিকাশৰ বাবে আপোনালোকে সমূহীয়াভাৱে সিদ্ধান্ত লওক।
- কাৰ্য ৰূপায়নৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সময়ৰ হিচাপ কৰি লওক - আপুনি এসপ্তাহ ল'ব নে তাতকৈ বেছি দিন লাগিব?
- আপোনাৰ প্ৰয়োজন হ'ব পৰা সকলো সমল আৰু সামগ্ৰীৰ এখন তালিকা প্ৰস্তুত কৰি লওক।
- আপুনি নিৰ্বাচন কৰা বিষয়টো লৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ (ইংৰাজী ভাষা আৰু বিষয়টোৰ বাবে) কেনেকৈ মান নিৰূপণ কৰিব আলোচনা কৰক।

আপোনাৰ ধাৰণাক ভিত্তি কৰি আপোনাৰ লগতে সহকৰ্মীসকলক সহায় কৰিবৰ বাবে ফলি বা চানেকি পৰিকল্পনা কৰিবলৈ সমল ১ চাওক।

আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক প্ৰস্তুত কৰি তুলিবৰ বাবে এইটো এটা ভাল অনুশীলন। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত পৰিকল্পনাটোৰ বিষয়ে মত বিনিময় কৰিবৰ বাবেও ই এটা ভাল অনুশীলন, বিশেষকৈ যদিহে তেওঁলোকে আগতে কাহানিও বিষয়ভিত্তিক গোটৰ কামত ভাগ লোৱা নাই। কাৰ্য আৰু গোটৰ বিষয়ে শ্ৰেণীত কেনেকৈ আৰম্ভ কৰিব সেই বিষয়ে চিন্তা কৰি চাওক।

যেতিয়া আপুনি আপোনাৰ বিষয়ভিত্তিক গোট ৰূপায়ন কৰিব তেতিয়া দিনলিপি লিখিব। তলত দিয়া কথাবোৰৰ ওপৰত টোকা লিখিব

- কিহে কাম কৰিলে আৰু কিয়, কিহে কাম নকৰিলে আৰু কিয় নকৰিলে
- কি সমস্যাৰ মুখামুখি হ'ল আৰু সেইবোৰ কেনেকৈ সমাধান কৰিলে
- আপোনাৰ ব্যক্তিগত চিন্তা-চৰ্চা আৰু আপোনাৰ সহকৰ্মীৰ সমূহীয়া চিন্তা-চৰ্চা
- মান নিৰূপণৰ কাৰণে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সঁহাৰি আৰু সুযোগ।

আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত এই কাম কৰোঁতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে শিকা নতুন ইংৰাজী শব্দ আৰু বাক্যৰ গাঁথনি নিৰীক্ষণ কৰক। ইতিমধ্যে সহজ হৈ পৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ ভাষাৰ দিশটোক শক্তিশালী কৰক। প্ৰতিজনক ব্যক্তিগতভাৱে মনোযোগ দিয়ক যাতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰী শিকনৰ ক্ষেত্ৰত কিমান আগবাঢ়িছে আপুনি জানি থাকিব পাৰে। এইটো বিভিন্ন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত সময়ে সময়ে অধিক বা ওপৰৰপৰা কৰিব পাৰে।

বিষয়ভিত্তিক এনেকুৱা কামৰ শেষত আপুনি কামবোৰ সুন্দৰকৈ সজাই বিদ্যালয়ৰ অন্যান্য ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা তেওঁলোকৰ পিতৃ-মাতৃক দেখুৱাব পাৰে।

মান নিৰূপণৰ পদ্ধতি আৰু বিষয়ভিত্তিক প্ৰকল্পত শিকনৰ বিষয়ে শিকিবলৈ সমল ২ ত প্ৰগতি আৰু সাফল্যৰ মূল্যায়ন চাওক।

৪) সাৰাংশ (4 Summary)

বিষয়ভিত্তিক গোটত ইংৰাজী ভাষা আৰু বিষয়ৰ সংহতিৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিছোঁ। এটা সাধাৰণ বিষয়ক কেন্দ্ৰ কৰি বিষয় বস্তুৰ পৰিকল্পনা আৰু ভাষা কাৰ্যত এসপ্তাহ বা ততোধিক সময় বিষয়ভিত্তিক গোটটো জড়িত হয়। আপুনি এটা বিষয়ত কিমান সময় দিব সেইটো নিৰ্ভৰ কৰে আপুনি সামৰি ল'ব বিচৰা বিষয়বস্তুৰ ওপৰত, আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দক্ষতা আৰু বয়সৰ ওপৰত। পাঠটো ৰূপায়নৰ বাবে সমস্ত সময়খিনিৰ ওপৰত ই নিৰ্ভৰ কৰে।

বিষয়ভিত্তিক গোট অন্য বিষয়ৰ শিক্ষকসকলৰ সমন্বয় আৰু পৰিকল্পনাৰ লগত জড়িত। যিসকল শিক্ষকে এই পদ্ধতিটোৰে চেষ্টা কৰিছে তেওঁলোকে ইয়াৰ ফলাফলত সন্তোষ লাভ কৰিছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়েও পৰিপূৰ্ণভাৱে অভিজ্ঞতা লাভ কৰিছে। যদি আপুনি অন্য বিষয় আৰু ইংৰাজীৰ মাজত সংহতি আনি কাম কৰাৰ চেষ্টা কাহানিও কৰা নাই, তেনেহ'লে এটা বা দুটা ধাৰণা লৈ স্কুলত এনেকুৱা কাৰ্য কৰিবৰ বাবে এতিয়া আপুনি আত্মবিধাৰী হ'ব পাৰিব বুলি আশা কৰিছোঁ।

এই বিষয়টোৰ লগত সম্পৰ্ক থকা গোটসমূহ হ'ল -

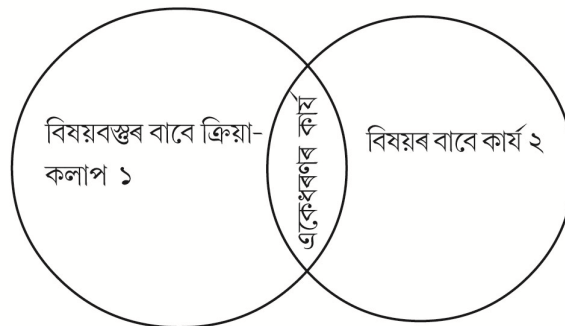
- সৃষ্টিশীল কলাৰ জৰিয়তে ইংৰাজী শিকন (*Learning English in the creative arts*)
- ইংৰাজীৰ বাবে সমাজৰ সমলসমূহ (*Community resources for English*)
- এটা পাঠৰ পৰিকল্পনা (*Planning around a text*)

সমলসমূহ (Resources)

সমল ১ : চিত্ৰ ফলিৰ পৰিকল্পনা (Resource 1: Planning templates)

তথ্য প্ৰদৰ্শন কৰা নিয়ম বা পদ্ধতিকে চিত্ৰৰূপ বুলি কোৱা হয়। ই বিভিন্নধৰণৰ হ'ব পাৰে। ইয়াৰ দ্বাৰা বিভিন্ন ফলি প্ৰস্তুত কৰিবও পাৰি। ই এনে এবিধ কামত অহা সমল যাৰ দ্বাৰা আমি এটি বিষয়ক কেন্দ্ৰ কৰি বিভিন্ন ভাষাৰ ত্ৰি-কলাপৰ তালিকা প্ৰস্তুত কৰিব পাৰোঁ। ইয়াক আমি আমাৰ ভাব চিন্তা স্পষ্ট কৰাত আৰু ভাববোৰ একত্ৰিত ৰূপত প্ৰকাশ কৰাত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰোঁ।

চিত্ৰৰূপ পৰিকল্পনাই আমাক কথা স্মৰণ কৰাত সহায় কৰে (চিত্ৰ - R1.5)। শিক্ষকে ইয়াক শিকনৰ বাবে পৰিকল্পনা কৰাত আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকনৰ মান নিৰ্ণয় কৰাত ব্যৱহাৰ কৰে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়েও টোকা লিখাৰ সময়ত শিকন দৃটীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত আৰু শিকা কথা মনত পেলাবৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে।

চিত্ৰ ১ : ইংৰাজী আৰু বিজ্ঞান - বিষয় দুটাক লৈ আপুনি পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে

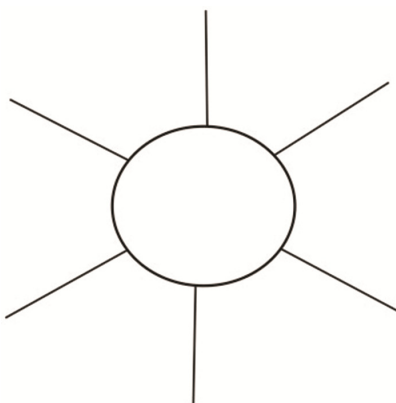

Figure R1.2 Web: এটা বিষয়ৰ ত্ৰি যা-কলাপৰ তালিকা কৰিবৰ বাবে

Figure R1.3 Sequence chain: এটা ত্ৰি যা-কলাপে পৰৱৰ্তী ত্ৰি যা-কলাপলৈ লৈ যায়

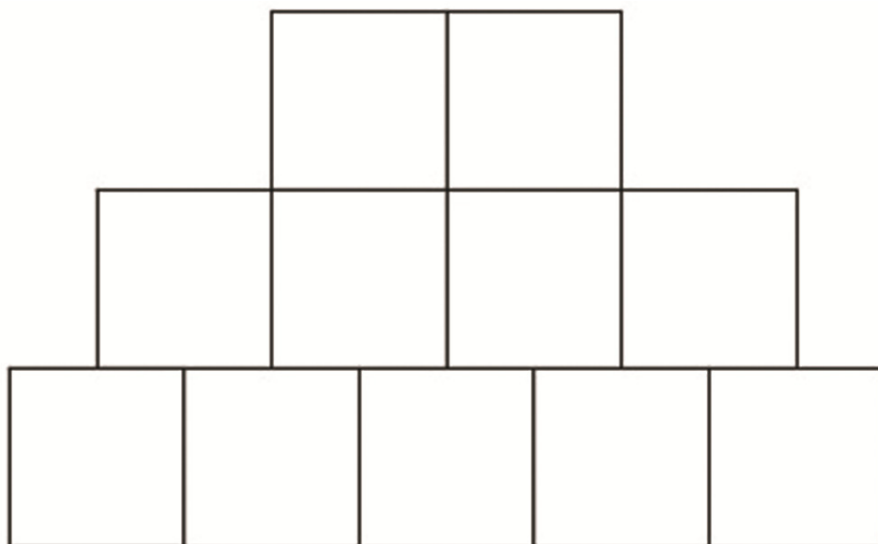

Figure R1.4 Pyramid: ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে পৰৱৰ্তী ত্ৰি যা-কলাপলৈ যোৱাৰ আগতে মূল ভেঁটিৰ বাবে জ্ঞান আৰু কৌশলৰ বিকাশ

FANTASTIC FLEXAGONS

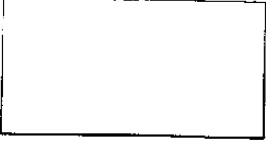
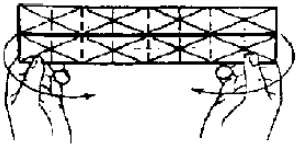
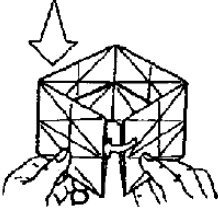
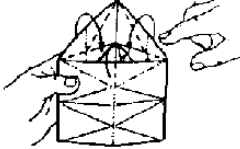
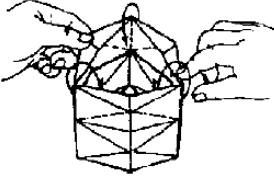
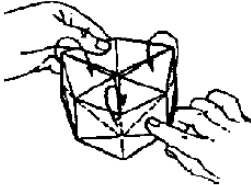
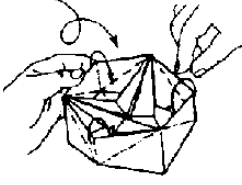
The flexagon is an amazing model. As you flex it on its centre, each time a different picture comes into view. It can be used to depict any four stage cycle or sequence. It is simply unbelievable that paper can rotate like this without tearing. You can make a flexagon using an old xerox paper.		
 1. Take a 20-cm x 10-cm sheet of bond paper. This rectangle should be made up of two exact squares.	 2. Crease the middle line along the length and fold the long edges to this midline.	 3. Fold eight equal segments along the width.
 4. With the help of a pencil and scale, first draw the diagonal lines as shown and then crease them well.	 5. Bring the paper's left and right sides together and insert one side inside the other, thereby, Making a three dimensional prism.	 6. Push in the three triangular areas at the top of each other.
 7. Press all the three top points down and through the centre. The next row of triangles will assume a similar shape.	 8. Once again, press all three top points down and through the centre.	 9. Turn the model over and push in the three triangular areas at the top of each other.
 10. This will complete the flexagon. To make it rotate hold it on either side or twist the outer edges in towards the centre, so that the inner surfaces appear.	11. Every time you rotate the flexagon a different facet is exposed. You can depict a cycle or a sequence by drawing a different picture on each of the facets. For instance, you can depict the FOOD CHAIN as INSECTS are eaten by the FROGS, who are eaten by the SNAKES - who in turn are eaten by the EAGLES. Similarly, you could depict the RAIN CYCLE, LIFE CYCLE OF A FROG OR A BUTTERFLY, A CYCLE OF SEASONS etc on the Flexagon. The Flexagon is a very powerful model for depicting any cycle.	

Figure R1.5 Flexagon: সমল ২ চাওক

সমল ২ : প্রগতি আৰু সাফল্যৰ মূল্যায়ন (Resource 2: Assessing progress and performance)

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকনক মূল্যায়ন কৰাৰ দুটা উদ্দেশ্য আছে :

- **যোগাত্মক মান নিৰূপণ (Summative assessment)** ত অতীতলৈ উভতি গৈ ইতিমধ্যে কিনো শিকিলে তাৰ এটা বিবেচনা কৰে। ইয়াক সাধাৰণতে পৰীক্ষাৰ ৰূপত পৰিচালনা কৰা হয় আৰু 'grade' ব্যৱহাৰ হয়। সেই পৰীক্ষাৰ প্ৰশ্নৰ ওপৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সফলতা নিৰ্দ্ধাৰণ হয়। ফলাফল নিৰ্ণয়ত ই সহায় কৰে।
- **গঠনাত্মক মান নিৰূপণ (Formative assessment)** নাইবা শিকনৰ বাবে মূল্যায়ন সম্পূৰ্ণ বেলেগ। ই অনানুষ্ঠানিক আৰু নিৰ্ণায়ক প্ৰকৃতিৰ। শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ অংশ হিচাপে শিক্ষকসকলে ইয়াক ব্যৱহাৰ কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কিবা বুজিছেনে নাই জানিবৰ বাবে প্ৰশ্ন সোধা। এই মূল্যায়নৰ পৰা পোৱা ফলাফলে পাছৰ শিকন অভিজ্ঞতাক সলনি কৰাত ব্যৱহাৰ কৰা হয়। নিৰীক্ষণ আৰু প্ৰতিপুষ্টি এই মান নিৰূপণৰ অংশ।

গঠনাত্মক মূল্যায়নে শিকন বৃদ্ধি কৰে। কাৰণ শিকনৰ বাবে বেছিভাগ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়েই -

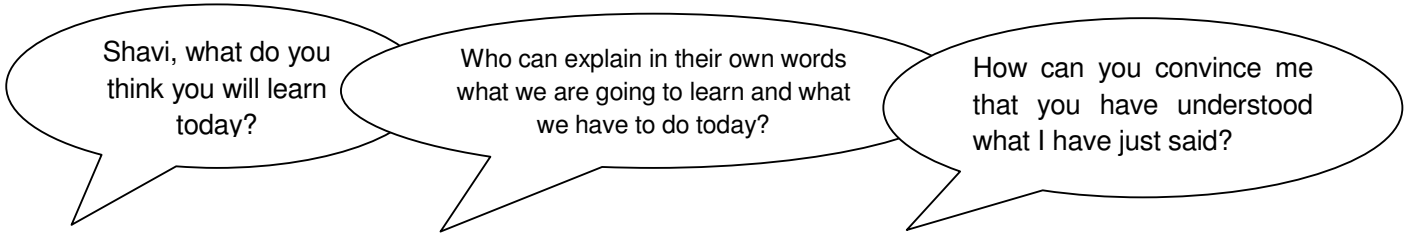
- কি শিকিব বিচাৰিছে বুজি পায়
- সেই শিকনৰ বাবে বৰ্তমান তেওঁলোকৰ অৱস্থিতি ক'ত সেইটো জানে
- কেনেকৈ আগবাঢ়ি যাব পাৰিব বুজি পায় (অৰ্থাৎ কি আৰু কেনেকৈ অধ্যয়ন কৰিব)
- কেতিয়া তেওঁলোক লক্ষ্যত উপনীত হ'ব আৰু আকাংক্ষিত ফলাফল পাব সেইটো জানে।

শিক্ষক হিচাপে, প্ৰতিটো পাঠতেই যদি আপুনি ওপৰৰ চাৰিটা মূল কথাটো মনোযোগ দিয়ে তেনেহ'লে আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পৰা আটাইতকৈ ভাল ফলাফলেই পাব। এনেদৰে নিৰ্দেশনাৰ আগত, পাছত আৰু নিৰ্দেশনা দি থাকোঁতেই গঠনাত্মক মান নিৰূপণ কৰিব পাৰে।

- **আগতে কৰা মূল্যায়ন (Before) :** ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ইতিমধ্যে কি জানে আৰু কি কৰিব পাৰে এই কথাবোৰ জানিলে শিক্ষণ আৰম্ভ হোৱাৰ আগতে কৰা মূল্যায়নে আপোনাক সহায় কৰিব পাৰে। ই ভিত্তি ৰেখা (base line) দৃঢ় কৰে আৰু আপোনাৰ শিক্ষণৰ পৰিকল্পনা আৰম্ভ কৰাৰ বাবে সুযোগ দিয়ে। আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কি জানে সেইবিষয়ে জনাত আপোনাৰ বোধ বঢ়াই তোলে। ইতিমধ্যে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শিকি বুজি অহা কথা পুনৰ শিকোৱাৰ প্ৰয়োজন নোহোৱা কৰে নাইবা তেওঁলোকে জনাৰ সম্ভাৱনা থকা কিছুমান কথা এৰি থৈ যাব পাৰে।
- **শিকনৰ সময়ত কৰা মূল্যায়ন (During) :** শ্ৰেণীকোঠাত শিক্ষণ চলি থকাৰ সময়ত কৰা মূল্যায়নৰ লগত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকন আৰু প্ৰগতি সাঙুৰ খাই থাকে। আপোনাৰ শিক্ষণ পদ্ধতি, শিক্ষণ সমল আৰু ত্ৰি-কলাপৰ লগত খাপ খুৱাই ল'বৰ বাবে এই মূল্যায়নে আপোনাক সহায় কৰিব। আকাংক্ষিত লক্ষ্যৰ দিশে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল কেনেকৈ আগবাঢ়ি গৈছে আৰু আপোনাৰ শিক্ষণ কাৰ্য কিমান কৃতকাৰ্য হৈছে সেইটো বুজি পোৱাত এনে মূল্যায়নে আপোনাক সহায় কৰিব।
- **শিক্ষণৰ পাছত হোৱা মূল্যায়ন (After) :** শিক্ষণৰ পাছত হোৱা মূল্যায়নে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কি শিকিছে সেইটো নিশ্চিত কৰে আৰু কোনে শিকিলে আৰু কাক এতিয়াও সহায়ৰ প্ৰয়োজন আছে সেইটোও গম পাব পাৰি। আপোনাৰ শিক্ষণ লক্ষ্যৰ ফলপ্ৰসূতাৰ মূল্যায়ন কৰিবলৈকো ই আপোনাক সুযোগ দিয়ে।

আগতে : আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কি শিকিব সেই বিষয়ে স্পষ্ট হওক (Before: being clear about what your students will learn)

এটা বা এলানি পাঠৰ পৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কি শিকিব সেইবিষয়ে যেতিয়া আপুনি ঠিৰাং কৰি ল'ব, তেতিয়া সেইবিষয়ে আপুনি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত আলোচনা কৰা প্ৰয়োজন। আপুনি কৰিবলৈ কোৱা কামৰ পৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কি শিকিম বুলি আশা কৰিছে সেইবিষয়ে সাৱধানে স্পষ্টকৈ উলিয়াই লওক। মুকলিকৈ প্ৰশ্ন সুধি তেওঁলোকে প্ৰকৃততে কি বুজিছে জানি লওক। উদাহৰণস্বৰূপে --

উত্তৰ দিয়াৰ আগতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক অলপ সময় ভাবিবলৈ দিয়ক। সম্ভৱ হ'লে প্ৰথমতে তেওঁলোকক যুটীয়াকৈ বা সৰু সৰু দলত আলোচনা কৰি ল'বলৈ দিয়ক। সিহঁতে যেতিয়া নিজৰ উত্তৰটো ক'ব আপুনি বুজি পাব সিহঁতে কি শিকিব বিচাৰে।

আগতে : ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল শিকনৰ কোনটো পৰ্যায়ত আছে জানি লওক (Before: knowing where students are in their learning)

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰগতিৰ সহায় কৰিবলৈ হ'লে আপুনি আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে নিজেও বৰ্তমান জ্ঞান আৰু বোধৰ পৰ্যায়টো জনা প্ৰয়োজন। আপুনি প্ৰয়াস কৰা শিকনৰ ফলাফল বা শিকনৰ লক্ষ্যৰ বিষয়ে যদি বিনিময় কৰিবলৈ বিচাৰে তেনেহ'লে আপুনি তলত দিয়াবোৰ কৰিব পাৰে -

- বিষয়টোৰ বিষয়ে ইতিমধ্যে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কি জানে সেইবিষয়ে যুৰীয়া কাৰ্যৰদ্বাৰা তেওঁলোকক এখন তালিকা বা mind map প্ৰস্তুত কৰিবলৈ দিয়ক। কামটো শেষ কৰিবলৈ যথেষ্ট সময় দিয়ক, কিন্তু চমু বা নামমাত্ৰ চিন্তাৰ বিষয়ত বহু দীঘলীয়া সময় নিদিব। তাৰপাছত আপুনি তালিকাখন পুনৰালোচনা কৰা উচিত।
- লাগতিয়াল শব্দবোৰ ব'ৰ্ডত লিখক আৰু প্ৰতিটো শব্দৰ বিষয়ে কি জানে তেওঁলোকক স্বইচ্ছাই ক'বলৈ দিয়ক। তাৰপাছত শ্ৰেণীৰ বাকী থকা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে যদি শব্দটো বুজিছে তেনেহ'লে বুঢ়া আঙুলিটো ওপৰলৈ উঠাবলৈ দিয়ক। যদি অলপ বুজিছে বা নাই বুজা তেনেহ'লে বুঢ়া আঙুলি তললৈ দিবলৈ দিয়ক আৰু যদি অলপ জানে তেনেহ'লে বুঢ়া আঙুলি সমান্তৰালভাৱে ৰাখিবলৈ দিয়ক। ক'ব পৰা আৰম্ভ কৰিব কথাটো জনাৰ অৰ্থ হৈছে আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে প্ৰাসংগিক আৰু গঠনমূলক পাঠ পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে।

আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কিমান ভালকৈ শিকি আছে সেই কথা তেওঁলোকে মূল্যায়ন কৰিব জনাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ যাতে তাৰপাছত তেওঁলোকে কি শিকাৰ প্ৰয়োজন আছে সেইটো আপুনি আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী উভয়ে জানে। তেওঁলোকক নিজৰ শিকনৰ দায়িত্ব লোৱাৰ সুযোগ দিয়াটোৱে তেওঁলোকক জীৱনজোৰা শিকাৰ হিচাপে গঢ়ি তুলিব।

মূল্যায়নৰ সময়ত : ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকন প্ৰগতিৰ নিশ্চিতকৰণ (During: ensuring students' progress in learning)

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বৰ্তমানৰ প্ৰগতিৰ খতিয়ানৰ বিষয়ে তেওঁলোকৰ লগত যেতিয়া কথা পাতে আপুনি দিয়া ব্যৱহাৰিক আৰু গঠনাত্মক প্ৰতিপুষ্টিৰ বিষয়ে তেওঁলোকে ধৰিব পাৰিছে নে নাই নিশ্চিত কৰক। এনেদৰে নিশ্চিত কৰিব পাৰে -

- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে নিজৰ সৱলতাক বুজাত আৰু ভৱিষ্যতে কেনেকৈ আগবাঢ়ি যাব পাৰিব সেয়া বুজাত সহায় কৰি।
- ভৱিষ্যৎ উন্নতিৰ বাবে কি প্ৰয়োজন সেইটোৰ বিষয়ে স্পষ্ট কৰি তেওঁলোক শিকনত কেনেকৈ আগবাঢ়িব সেইবিষয়ে ইতিবাচক ভাৱত কথা কওক।
- আপোনাৰ উপদেশ তেওঁলোকে বুজি পাইছেনে আৰু বাস্তৱত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিছেনে সেইবিষয়ে নিশ্চিত হওক।

বৰ্তমান ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকন উন্নতকৰণৰ বাবে আপুনি তেওঁলোকক সুযোগ দিয়া প্ৰয়োজন। অৰ্থাৎ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বৰ্তমানৰ শিকন স্তৰ আৰু আপুনি তেওঁলোকক আগবঢ়াই নিব বিচৰা স্তৰৰ মাজত থকা পাৰ্থক্যটো নোহোৱা কৰিবৰ বাবে আপুনি পাঠ পৰিকল্পনাৰ সংস্কাৰ সাধন কৰাটোকে ই বুজায়। এইটোকে কৰিবলৈ আপুনি কি কৰা উচিত -

- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ইতিমধ্যে জানিছিল বুলি আপুনি ভবা কিছুমান আগৰ কাম কৰিবলৈ দিয়ক।
- প্ৰয়োজন ভিত্তিত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক দলত ভাগ কৰি বেলেগ বেলেগ কাম দিয়ক।

- বিভিন্ন সমলৰ পৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে নিজৰ অধ্যয়নৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় বুলি ভবা সমল পচন্দ কৰিবলৈ দিয়ক যাতে তেওঁলোকে নিজৰ বাকী থকা অভাৱ নিজেই পূৰাব পাৰে।
- সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়েই আগবাঢ়ি যাব পৰাকৈ “কম দামত অধিক উচ্চতাৰ” চিন্তাৰে কাম হাতত লওক, এইবোৰৰ এনেদৰে নক্সা প্ৰস্তুত কৰক যাতে সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কামটো আৰম্ভ কৰিব পাৰে কিন্তু বেছিকৈ কৰিব পৰা জনকো কাম কৰাৰ পৰা বাৰণ কৰিব নালাগে। তেওঁলোকৰ শিকনকো প্ৰগতিৰ পথত আগবঢ়াই নিয়ক।

পাঠৰ গতি কমাই দি আপুনি কিন্তু প্ৰকৃততে শিকনক খৰতকীয়াহে কৰিছে। কাৰণ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে আগবাঢ়ি যাবৰ বাবে তেওঁলোকক কি প্ৰয়োজন সেইটো বুজিবলৈ আৰু ভাবিবলৈ আপুনি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সময় আৰু বিধা দিছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক নিজৰ কামৰ বিষয়ে নিজৰ মাজত কথা পাতিবলৈ দি আৰু তেওঁলোকৰ দুৰ্বলতাবোৰ ক'ত আছে আৰু সেইবোৰ কেনেকৈ নোহোৱা কৰিব পাৰিব, সেইবোৰৰ প্ৰতিফলন ঘটাই প্ৰকৃততে আপুনি তেওঁলোকক নিজে নিজকে মূল্যায়ন কৰাৰ পথ দেখুৱাইছে।

পাছত : তথ্য সংগ্ৰহ, বি. ষণ বা ব্যাখ্যা আৰু ভৱিষ্যতৰ বাবে পৰিকল্পনা

(After: collecting and interpreting evidence, and planning ahead)

যেতিয়া শিক্ষণ-শিকন চলি থাকে, ঘৰত কৰিবলৈ দিয়া কাম বা শ্ৰেণীৰ কাম নিৰ্দ্ধাৰিত কৰাৰ পাছত, কৰিবলগীয়া গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম হ'ল -

- আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কিমান ভালকৈ কৰিছে বি. ষণ কৰি চাওক।
- পৰৱৰ্তী পাঠৰ পৰিকল্পনাৰ বিষয়ে জনোৱাৰ বাবে এই বি. ষণ ব্যৱহাৰ কৰক।
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক এইটোৰ প্ৰতিপুষ্টি জনাওক।

মূল্যায়নৰ মূল চাৰিটা দফা তলত আলোচনা কৰা হ'ল।

প্ৰমাণ বা তথ্য সংগ্ৰহ (Collecting information or evidence)

নিজৰ গতি আৰু ষ্টাইলেৰে প্ৰতিজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে বিদ্যালয়ৰ ভিতৰ বা বাহিৰ উভয়তে বেলেগ বেলেগ ধৰণে শিকে। সেয়েহে যেতিয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক মূল্যায়ন কৰা হয় তেতিয়া দুটা কাম কৰাৰ প্ৰয়োজন -

- বিভিন্ন উৎসৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰিব লাগে - নিজৰ অভিজ্ঞতাৰ পৰা, ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পৰা, আন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পৰা, আন শিক্ষক, পিতৃ-মাতৃ আৰু সমাজৰ মানুহৰ পৰা।
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ব্যক্তিগত, যুটীয়াকৈ দলত আৰু নিজাকৈ মূল্যায়নৰ সুবিধা দিব লাগে। বেলেগ বেলেগ পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ, আপোনাৰ প্ৰয়োজনীয় সকলো তথ্য এটা মাত্ৰ পদ্ধতিৰে সম্ভৱ নহয়। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকন আৰু প্ৰগতিৰ বিষয়ে তথ্য সংগ্ৰহৰ বিভিন্ন পথবোৰ হ'ল পৰ্যবেক্ষণ, শ্ৰৱণ, বিষয়ৰ আলোচনা, শ্ৰেণী আৰু ঘৰত কৰিবলৈ দিয়া লিখন কাৰ্যৰ পুনৰ আলোচনা।

বাণীবদ্ধকৰণ / নথিপত্ৰ সংৰক্ষণ (Recording)

ভাৰতৰ সকলো বিদ্যালয়তে বাণীবদ্ধকৰণ সাধাৰণ উপায় হৈছে ৰিপ'ৰ্ট কাৰ্ডৰ ব্যৱহাৰ। ছাত্ৰ এজনৰ শিকনৰ সকলো দিশ আৰু আচৰণৰ নথি সংৰক্ষণৰ বাবে এইটো পদ্ধতিয়েই যথেষ্ট নহয়। এইটো কৰাৰ কিছুমান সাধাৰণ উপায় আছে যিবোৰ আপুনি ইচ্ছা কৰিলে ল'ব পাৰে। সেইবোৰ হৈছে -

- শিক্ষণ কালত কি পৰ্যবেক্ষণ কৰিছিল লিখি ৰাখক - শিকন ডায়েৰী, ৰেজিষ্টাৰত লিখিব পাৰে।
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কৰা কামৰ নমুনা ৰাখক (লিখিত, কলা, ছবি, হস্তশিল্প, প্ৰকল্প, পদ্য ইত্যাদি)
- প্ৰতিজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰে সংক্ষিপ্ত জীৱন বৃত্ত প্ৰস্তুত কৰক
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ যিকোনো ব্যতিক্ৰমী ঘটনা, পৰিৱৰ্তন, সমস্যা, সক্ষমতা আৰু শিকনৰ উদাহৰণবোৰ লিখি ৰাখক।

তথ্যৰ বি. ষণ কৰা (Interpreting the evidence)

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ তথ্য আৰু প্ৰমাণ সংগ্ৰহ কৰক আৰু লিপিবদ্ধ কৰক। প্ৰতিজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কেনেকৈ শিকিছে আৰু আগবাঢ়ি গৈছে তাক বুজিবৰ বাবে তথ্য সংগ্ৰহ আৰু লিপিবদ্ধ কৰা কথাবোৰ ব্যাখ্যা কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ। তাৰপাছত আপুনি শিকন উন্নয়নৰ বাবে নিজা চিন্তাৰে কাৰ্য কৰাৰ প্ৰয়োজন, সেয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰতিপুষ্টিৰ জৰিয়তেই হওক বা নতুন সমল গোটায়ৈ হওক নাইবা দলবোৰ পুনৰ গঠন কৰি, বা শিকনৰ বিষয়ৰ পুনৰালোচনা কৰিয়েই হওক।

উন্নতিৰ বাবে পৰিকল্পনা (Planning for improvement)

বেলেগধৰণৰ আৰু বিশেষ কিছুমান শিকন কাৰ্যৰ দ্বাৰা আপুনি প্ৰতিজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক অৰ্থপূৰ্ণ শিকনৰ সুবিধা দিয়াত আৰু যিসকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক যথেষ্ট সহায়ৰ প্ৰয়োজন আৰু যিসকল যথেষ্ট আগবাঢ়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, তেওঁলোকক মনোযোগ দিয়াত মূল্যায়নে আপোনাক সহায় কৰিব পাৰে।

Additional resources

- Teachers of India classroom resources: <http://www.teachersofindia.org/en>
- 'Children talk their way into literacy' by Gordon Wells: http://people.ucsc.edu/~gwells/Files/Papers_Folder/Talk-Literacy.pdf

References/bibliography

Amritavalli, R. (2007) *English in Deprived Circumstances: Maximising Learner Autonomy*. Department of Linguistics, The English and Foreign Languages University, University Publishing Online: Foundation Books.

Cummins, J. (2000) *Language, Power, and Pedagogy: Bilingual Children in the Crossfire*. Bristol: Multilingual Matters.

Cummins, J. (undated) 'BICS and CALP' (online), Jim Cummins' Second Language Learning and Literacy Development Web. Available from: <http://iteachilearn.org/cummins/bicscalp.html> (accessed 2 July 2014).

Gibbons, P. (2002) *Scaffolding Language, Scaffolding Learning: Teaching Second Language Learners in the Mainstream Classroom*. Portsmouth: Heinemann.

Hastings, S. (2003) 'Questioning', *TES Newspaper*, 4 July. Available from: <http://www.tes.co.uk/article.aspx?storycode=381755> (accessed 22 September 2014).

Hattie, J. (2012) *Visible Learning for Teachers: Maximising the Impact on Learning*. Abingdon: Routledge.

Krashen, S. (1981) *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. Oxford: Pergamon Press.

Krashen, S. (1982) *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon Press.

Mohan, B. (1986) *Language and Content*. Reading: Addison-Wesley.

Mohan, B., Leung, C. and Davison, C. (eds) (2001) *English as a Second Language in the Mainstream: Teaching, Learning and Identity*. New York, NY: Longman.

Wells, G. (2009) *The Meaning Makers: Learning to Talk and Talking to Learn*, 2nd edn. Bristol: Multilingual Matters.

Acknowledgements

Except for third party materials and otherwise stated below, this content is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike licence (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>). The material acknowledged below is Proprietary and used under licence for this project, and not subject to the Creative Commons Licence. This means that this material may only be used unadapted within the TESS-India project and not in any subsequent OER versions. This includes the use of the TESS-India, OU and UKAID logos.

Grateful acknowledgement is made to the following sources for permission to reproduce the material in this unit:

RV VSEI Resource Centre (<http://www.rvec.in/>).

Every effort has been made to contact copyright owners. If any have been inadvertently overlooked the publishers will be pleased to make the necessary arrangements at the first opportunity.

Video (including video stills): thanks are extended to the teacher educators, headteachers, teachers and students across India who worked with The Open University in the productions.